

РОЗДІЛ IV. ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

УДК 378.147

Тетяна Боднар

Національний університет «Львівська політехніка»

ORCID ID 0000-0002-1497-5955

DOI 10.24139/2312-5993/2023.02/089-098

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ СТРУКТУРИ ЗМІШАНИХ КУРСІВ В УНІВЕРСИТЕТАХ США

У статті висвітлено позиції американських педагогів, які стверджують, що результати навчання за змішаною формою кращі за результати очного навчання, оскільки структура змішаних курсів має свою специфіку, яка відрізняється обсягом навчального матеріалу, методами і технологіями викладання, конструювання навчального матеріалу; застосуванням інформаційних технологій тощо. Виявлено критерії, закладені у забезпечення якості організації змішаного навчання в університетах США. Показано, що в американській освітній практиці проектування структури змішаного курсу залежить від розроблених в університетах вимог. Установлено, що поєднання офлайн та онлайн-середовищ у змішаному навчанні створює унікальні можливості і виклики у розробленні змішаних курсів, а розроблення змісту та методики навчання змішаного курсу залежить від поєднання синхронного та асинхронного стилів навчання. Описано складові проекту, та наведено конкретні приклади.

Ключові слова: проектування, структура, змішані курси, університети, США, критерії, забезпечення якості освіти, офлайн середовище, онлайн середовище, онлайн компоненти курсу

Постановка проблеми. У забезпечення якості організації змішаного навчання в університетах США закладено низку критеріїв, зокрема це планування навчального процесу, визначення цілей та завдань; розроблення навчальних програм, силабусів; створення відповідного змістового контенту окреслення проблемних аспектів; забезпечення комунікації на різних рівнях та онлайн взаємодії (адмінперсонал, викладачі, студенти, інші стейкхолдери); методичний супровід (тренінги, вебінари, тематичні воркшопи, семінари, майстерні для підвищення кваліфікації викладачів та ін.); психологічна підтримка; вибір оптимальної моделі навчання (самостійна робота студентів); послідовність навчальних дій та заходів; персоналізація навчання і викладання; визначення та врахування різних видів навчальної діяльності студентів; пріоритетність результатів навчання та об'єктивне оцінювання тощо.

Поєднання офлайн та онлайн-середовищ у змішаному навчанні створює унікальні можливості і виклики у розробленні змішаних курсів. Багато чинників детермінують успішну побудову змішаного курсу навчання, визначають філософію змісту, методи і прийоми викладання, які закладають основу курсу на початковому етапі. Розроблення змісту та методики навчання змішаного курсу залежить від поєднання синхронного та асинхронного стилів навчання.

Аналіз актуальних досліджень. На думку науковців, зміст курсу має відповідати потребам галузі, професійним і навчально-пізнавальним інтересам студентів. Варто також уникати перенавантаження лише лекційним матеріалом, концентрувати увагу на інтерактивних дискусіях. Однак, якщо викладач покладається передусім на лекції в аудиторії, необхідно перетворити більшу частину цього матеріалу в асинхронний контент і розбити його на дрібніші сегменти, що створить нові можливості для живих занять (Махсма & Козлов, 2021; Garrison & Vaughan, 2008).

Американські педагоги переконані (Brodersen, & Melluso, 2017; Means, Toyama, Murphy, & Baki, 2013), що результати навчання за змішаною формою кращі за результати очного навчання.

Заслужують на увагу методичні рекомендації до розроблення змішаного курсу (Blended Learning Toolkit), підготовлені педагогічним колективом Університету Центральної Флориди (UCF) спільно з педагогами Американської асоціації державних коледжів і університетів (AASCU) (BlendKit 2015: Becoming a Blended Learning Designer, 2015). Багато викладачів розглядають змішані курси як «найкраще з обох форматів», оскільки вони можуть використовувати найефективніші підходи, доступні в онлайн-форматах та офлайн форматах. Студенти цінують гнучкість, яку їм надають змішані курси (Blended Courses. University of Wisconsin-Milwaukee, 2022).

На думку науковців, використання командного підходу в процесі проектної діяльності сприяє формуванню філософії спільних цінностей, координації дій, стимулюванню студентів до прийняття спільних проектних рішень, уникнення конфліктів, розвитку відповідальності та лідерства, створення сприятливого психологічного клімату та командного духу тощо (Burrell, Cavanagh, Young, & Carter, 2015). На думку, професорки Коледжу бізнес-адміністрування та менеджменту (Університет Центральної Флориди) К. Голленд (К.

Holland), найоптимальніше поєднання – це 50 % онлайн і 50 % офлайн формату навчальних занять.

Водночас, поряд з важливістю проведених досліджень, проблема проектування структури змішаних курсів в університетах США не була предметом спеціального дослідження.

Мета статті полягає у виявленні особливостей та узагальненні досвіду проектування структури змішаних курсів в університетах США.

Методи дослідження. У дослідженні використано теоретичний та порівняльний аналіз наукових джерел, узагальнення педагогічного досвіду проектування змішаних курсів, а також емпіричний аналіз досвіду окремих університетів США.

Виклад основного матеріалу. Проектування структури змішаного курсу в американській освітній практиці залежить від розроблених в університетах вимог та навчально-методичних рекомендацій, врахування авторських методик і стилів навчання, інтересів і побажань студентів. Розглянемо детальніше алгоритм проектування структури змішаного курсу на прикладі окремих університетів.

Згідно з рекомендаціями перш ніж заглиблюватись у тип контенту чи технології, які слід включити у змішаний курс, важливо визначити стратегію проектування (планування) курсу. Традиційно планування курсу охоплює чотири компонента:

1) опис курсу (коротка інформація про зміст курсу, його розміщення у каталозі вибіркових курсів);

2) загальні цілі та фокус курсу;

3) цілі навчання, які визначають очікувані результати після завершення курсу;

4) результати навчання (визначають засоби, за допомогою яких студенти демонструють професійну компетентність у навчанні та реалізації визначених цілей).

Вирішальними факторами успіху під час створення змішаного курсу є творче поєднання стратегій викладання та навчання для викладача-фасилітатора, студентів і навчального середовища. Для цього, насамперед, викладач має дати відповідь на питання «Як найефективніше досягти конкретної навчальної цілі?». Тобто викладач першочергово має визначити форму організації навчальної діяльності: вивчення дисципліни під час офлайн заняття, онлайн заняття або комбінованої форми. Важливо під час викладання курсу розробити алгоритм та механізм переходу від онлайн до офлайн-частини,

уникаючи дублювання навчального матеріалу, а також маючи можливість постійного доповнення його змісту. Проектування змісту курсу потребує розроблення чіткої дорожньої карти висвітлення навчального матеріалу. Лекцію варто розподілити на короткі частини (3–5 хвилин) з питаннями для роздумів, дискусії, підказками до дії та іншими інтерактивними елементами. Доцільно записати певні сегменти лекції (пояснення ключових термінів чи концепцій), а інші аспекти залишити для синхронних занять.

Визначення типів навчальної діяльності, завдань, інтерактивних вправ та методів оцінювання має також вирішальне значення, оскільки студенти повинні розуміти актуальність нових знань та практичну потребу у нових уміннях. Надання достатньої кількості прикладів і можливостей для практики знань і навичок, які вони набувають, є ключовим для формування їхньої самооцінки та досягнення очікуваних результатів. Наприклад, перегляд відеофрагменту перед заняттям може закласти основу для обговорення. Онлайн-обговорення можна використовувати для продовження бесіди, яка студентам здалася цікавою під час офлайн-частини заняття. Можливості використання ігрових методів безмежні, їх можна використовувати на початку обговорення або під час самооцінювання.

Безперечно, комунікація та зворотній зв'язок є дієвим інструментом для отримання інформації щодо сприйняття студентами навчального матеріалу та досягнення запланованих результатів навчання, розуміння змісту курсу та його місця в освітній програмі. Відповідно успіх викладача визначається не лише власними професійними здобутками, але й здатністю налагодити сталі комунікації зі студентами в умовах змішаного викладання курсу, усвідомлення різноманітних потреб і талантів студентів за допомогою послідовної та чіткої комунікаційної стратегії (індивідуальної, групової, масової комунікації).

При розробленні змішаного формату навчального курсу важливу місію виконує ресурсна логістика, зокрема додаткові освітні ресурси, технічна підтримка різних служб, які доступні для викладача і студента, є корисними для розширення фасилітативної функції викладача.

Як бачимо, успішне створення змішаного курсу залежить від кінцевих навчальних цілей, яких студенти мають досягти після вивчення курсу. Звісно, що жоден змішаний курс не може бути ідеальним, тому головне завдання у його створенні полягає в найоптимальнішому варіанті поєднання онлайн і офлайн формату навчальних занять.

Заслуговує на увагу розроблений (К. Holland) змішаний курс «Професійна підготовка та розвиток» (4 курс бакалаврату). Мета курсу – надати студентам знання з менеджменту розвитку навичок навчання персоналу на робочому місці та збільшення рівня професійної продуктивності працівників організації. Після опанування курсу студенти здатні об'єктивно оцінювати і розуміти проблеми розвитку людських ресурсів, пропонувати рішення та прогнозувати підвищення продуктивності розвитку персоналу організації з позиції менеджера. Курс спрямований на розвиток «м'яких навичок», зокрема навичок роботи в команді, комунікативних здібностей, проектних навичок, навичок взаємодії тощо. Студенти навчаються шляхом самостійного вивчення онлайн-навчальних модулів і завдань, аудиторних лекцій і широкого використання офлайн та онлайн-активностей, як-от командна робота, тематичні дослідження, практичні навички тощо.

Структура змішаного курсу містить такі компоненти:

Стратегії: 50 % онлайн і 50 % офлайн формату навчальних занять; принцип модульного навчання; поєднання практико орієнтованого навчання та проектної технології; метод коучингу.

Онлайн формат:

Зміст: матеріал і завдання з підручника.

Методи навчання: різноманітні обговорення та дискусії; практичні та індивідуальні завдання; робота в мережі або коучинг; письмовий контроль.

Офлайн формат:

Зміст: розгорнуті лекції; модулі.

Методи навчання: командна робота; модульне навчання; зустрічі-обговорення; робота з інструктором (коучинг); іспит.

Критерії оцінювання (загальна сума балів – 635)

190 балів – груповий проект

Індивідуальні завдання

60 балів – окремі завдання з розділів (модулів) та дискусії

75 балів – завдання онлайн та коучингу

10 балів – практичні завдання та рефлексія

300 балів – іспити

Під час вивчення змішаних курсів студенти часто потребують допомоги, щоб стати активними учасниками навчання. Методика викладання такого курсу передбачає елементи перевернутого навчання, зокрема студентам пропонують окремі завдання перед лекцією або

практичним заняттям (попереднє ознайомлення з розділами або онлайн навчальними модулями). Таким чином студенти приходять на заняття вже підготовленими. На офлайн занятті викладач концентрується на розширенні змісту лекції /практичного за допомогою прикладів, тематичних досліджень і практики.

Робота над груповим проєктом передбачає такі етапи:

- воркшоп (навчальний семінар) для зустрічі з командою з метою визначення спільних потреб та інтересів;
- вибір тематики проєкту та схвалення інструктора;
- методичні рекомендації інструктора;
- чорновий варіант проєкту з оцінкою та пропозиціями (50 балів)
- зворотний зв'язок та внесення коректив під час воркшопу;
- фінальний варіант проєкту (75 балів);
- захист проєкту (65 балів).

Студенти виконують груповий проєкт протягом усього курсу. Кожна команда повинна розробити та провести навчальний семінар для місцевої організації. Цей процес вимагає від команд: оцінювати навчальні потреби і забезпечити готовність співробітника або волонтера до навчання; створити навчальне середовище та забезпечити трансфер навчання; розробити критерії оцінювання, вибрати відповідні методи навчання для організації. Проєкт виконується поетапно, що дає командам можливість для отримання відгуків і внесення змін. Складовими проєкту є:

- меморандум команди (пам'ятка, що визначає назву команди, членів команди, три найкращі теми та обґрунтування їх вибору; пам'ятка не оцінюється, але слугує основою для отримання схвалення від викладача-інструктора);
- рекомендації інструктора (чорновий варіант проєкту з пропозиціями щодо вдосконалення);
- пілотний воркшоп (не оцінюється, але слугує можливістю отримати зворотний зв'язок від викладача та інших студентів);
- фінальні пропозиції інструктора (команда має можливість переглянути та реалізувати пропозиції, подати остаточну версію проєкту для інструктора на оцінювання);
- захист проєкту (підсумковий семінар з оцінюванням).

Зазначимо, що онлайн компоненти курсу включають роботу з місцевою організацією. Критерії оцінювання командної роботи

стосуються використання знань, розуміння, застосування, аналізу, синтезу та рефлексії.

Проект починається з опису в програмі курсу та документах проекту, які містяться в системі управління курсом. Команди організовуються в очному класі, щоб полегшити їх соціалізацію та прискорити розвиток довіри. Зміст курсу (як обговорювалося вище) будується протягом усього періоду навчання, і студенти застосовують його у своїх проектах. Студенти мають можливість проводити командні зустрічі під час очних зустрічей, які створюють можливості ставити запитання та отримувати відгуки від викладача. Для полегшення спілкування для кожної команди пропонується тема онлайн-обговорення. Методичні рекомендації інструктора та навчальний семінар в основному розроблені для онлайн використання. Крім того, вони включають візити до місцевої організації. Усі ці елементи переплітаються між навчальним кабінетом, онлайн-змістом і місцевою організацією, створюючи кульмінаційний проект.

Стратегія змішаного курсу «Менеджмент організацій» проф. Л. Путчинські (Університет Центральної Флориди) передбачає створення комунікативного простору для підготовленої дискусії, формування здатності оперувати фаховими поняттями і концепціями в сфері управління організаціями. (University of Central Florida. Examples of blended courses, 2011) Структура курсу містить два блоки:

Онлайн формат: щотижневі завдання з читання (опис розділів визначає ключові поняття та елементи, виділені жирним шрифтом; елементи, виділені жирним шрифтом, є загальними поняттями, які легко знайти в інших ресурсах); щотижневі теми для дискусій (10-12 тем за вибором для оцінювання); щотижневі вікторини (контроль розуміння прочитаного: когнітивний рівень - 80% пригадування, 20% застосування) для заохочення та стимулювання студентів до обговорення. Форма контролю - тести (80% застосування; 20% пригадування).

Офлайн формат: обговорення (короткий огляд розділу, ознайомлення з ключовими поняттями (виділені жирним шрифтом), прикладами, коментар з теми; оцінювання (відповіді на запитання, тлумачення понять).

Зауважимо, що співвідношення обсягу формування змісту змішаного курсу є прерогативою розробника курсу або політики закладу. Для прикладу, в університеті Вісконсин-Мілуокі (UWM) існує різна практика структурування змішаних (гібридних) курсів. UWM

пропонує широкий спектр змішаних курсів, які поєднують традиційне очне навчання зі значним відсотком (не менше 20%) онлайн навчання, таким чином зменшуючи кількість необхідної відвідуваності на території кампусу або «час перебування». Кожного семестру університет пропонує понад 100 змішаних курсів, які привабливі для студентів, оскільки подекуди офлайн курси з позицій вибору є недоступними (Blended Courses. University of Wisconsin-Milwaukee, 2022).

Аналізуючи змішані курси навчання Каліфорнійського університету, зазначимо, що їхня структура містить такі компоненти: силабус (онлайн версія), інформаційні технології і засоби підтримки.

Структура змішаних курсів має свою специфіку, яка відрізняється обсягом навчального матеріалу, методами і технологіями викладання, конструювання навчального матеріалу; застосуванням інформаційних технологій тощо. Створення змішаних курсів є доволі трудомістким процесом, оскільки значна увага приділена контролю і оцінюванню визначеного рівня знань та умінь студентів (особливо самостійної, проектної роботи). Важливим елементом створення таких курсів є технічна та інформаційна підтримка (кольорове оформлення, звуковий супровід, ефекти анімації), дотримання принципів послідовності та систематичності, комунікативності, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, структура змішаних курсів має свою специфіку, яка відрізняється обсягом навчального матеріалу, методами і технологіями викладання, конструювання навчального матеріалу; застосуванням інформаційних технологій тощо. Створення змішаних курсів є доволі трудомістким процесом, оскільки значна увага приділена контролю і оцінюванню визначеного рівня знань та умінь студентів (особливо самостійної, проектної роботи). Важливим елементом створення таких курсів є технічна та інформаційна підтримка (кольорове оформлення, звуковий супровід, ефекти анімації), дотримання принципів послідовності та систематичності, комунікативності, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

Проведений аналіз та узагальнення досвіду проектування змішаних курсів в університетах США дає можливість ефективно використати його в вітчизняній українській системі освіти.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у дослідженні конкретних можливостей використання та впровадження досвіду проектування структури змішаних курсів в університетах США.

ЛІТЕРАТУРА

- Burrell, A., Cavanagh, M., Young, S., & Carter, H. (2015). Team-based curriculum design as an agent of change. *Teaching in Higher Education*, 20(8), 753–766. <https://doi.org/10.1080/13562517.2015.1085856>
- Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2008). *Blended learning in higher education: Framework, principles and guidelines*. Jossey-Bass.
- Harris, P., Connolly, J., & Feeney, L. (2009). Blended learning: Overview and recommendations for successful implementation. *Industrial and Commercial Training*, 41(3), 155–163.
- BlendKit 2015: Becoming a Blended Learning Designer (2015). Retrieved from: <https://blended.online.ucf.edu/>
- Brodersen, R. M., & Melluso, D. (2017). Summary of research on online and blended learning programs that offer differentiated learning options (REL 2017–228). Washington, DC: U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Regional Educational Laboratory Central. Retrieved from <http://ies.ed.gov/ncee/edlabs>.
- Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., & Baki, M. (2013). The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of the empirical literature. *Teachers College Record*, 115(3), 1–47. Retrieved from <http://eric.ed.gov/?id=EJ1018090>
- Blended Courses. University of Wisconsin-Milwaukee (2022). Retrieved from <https://uwm.edu/academicaffairs/facultystaff/uwmonline-pgmtreekit/for-opas/blended-learning/>
- University of Central Florida. Examples of blended courses (2011). Retrieved from <https://blended.online.ucf.edu/2011/06/07/examples-of-approaches/>

SUMMARY

Bodnar Tetiana. Designing the structure of mixed courses in universities of the USA.

The article substantiates the positions of American educators. They claim that the results of mixed education are better than the results of full-time education, because the structure of mixed courses has its own specificity, which differs in the amount of educational material, methods, teaching technologies, educational material; designing the use of information technologies etc. The criteria included in the organization's quality assurance have been identified: blended learning in USA universities, namely: planning the educational process, defining goals and objectives; development of educational programs, syllabi: creation of appropriate content, outline of problematic aspects; ensuring communication at various levels and online interaction (administrative staff, teachers, students, other stakeholders); methodical support (trainings, webinars, thematic workshops, seminars, workshops for improving the qualifications of teachers); psychological support; choosing the optimal learning model (independent work of students): sequence of educational actions and activities; personalization of teaching learning; definition and consideration of various types of educational activities of students; prioritization of learning outcomes and objective assessment. The American educational practice, the design of the structure of a mixed course depends on the requirements and teaching-methodical recommendations developed in universities, taking into account author's methods and learning styles, interests and wishes of students is shown. The combination of offline and online environments in blended learning creates unique opportunities and challenges in the development of blended courses, and the development of the content and teaching

methodology of a blended course depends on the combination of synchronous and asynchronous learning styles has been established. Described by the components of the project, such as the team memorandum (the memo specifies the name of the team, team members, the three best topics and the rationale for their selection; the memo is not graded, but serves as a basis for obtaining approval from the instructor); instructor's recommendations (draft version of the project with suggestions for improvement); pilot workshop (not evaluated, but serves as an opportunity to receive feedback from the teacher and other students); final suggestions of the instructor (the team has the opportunity to review and implement the suggestions, submit the final version of the project for the instructor to evaluate); project defense (final seminar with evaluation). The online components of the course include work with a local organization is noted. Specific examples, in particular, the distribution of offline and online components in the mixed course "History of Art" are given.

Key words: design, structure, mixed courses, universities, USA, criteria, quality assurance of education, offline environment, online environment, online course components

УДК 378.018.593(477:510)

Любов Пшенична

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-2840-2189

Лариса Корж-Усенко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0001-9538-4147

Олена Сидоренко

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
ORCID ID 0000-0002-6494-0451
DOI 10.24139/2312-5993/2023.02/098-106

РОЗВИТОК ПРИВАТНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД КИТАЮ

У статті представлено історико-педагогічний аспект та розкрито сучасний стан розвитку вищої приватної освіти в Китаї. На підставі використання сучасних наукових методів, що застосовуються в історико-педагогічних дослідженнях, висвітлено актуальність та витоки досліджуваного феномену; з'ясовано ступінь розробленості в сучасній науковій літературі; схарактеризовано особливості становлення та розвитку приватної вищої освіти в Китаї в різні історичні періоди. На основі екстраполяції позитивного китайського досвіду розроблено рекомендації, спрямовані на оптимізацію діяльності приватних вищих освітніх закладів в умовах реформування системи вищої освіти в Україні (на державному, місцевому та інституційному рівнях).

***Ключові слова:** приватна вища школа, система вищої освіти, позитивний зарубіжний досвід, приватний заклад вищої освіти, приватизація, приватний сектор вищої освіти.*

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми обумовлюється стрімкою динамікою перетворень у системі вищої освіти. Зростання ролі вищої освіти на початку XXI ст. пов'язана з процесами демократизації та